

Artificial Intelligence: The Future is in Our Hands Technology and its impact on our lives

Sania Umme

usania90@gmail.com

Lecturer at the National University of Uzbekistan

Yusupov Behzod Ismoil o'g'li

begzody231@gmail.com

Student at the National University of Uzbekistan

Jozilov Jobir Ochil o'g'li

jobborjozilov@gmail.com

Abstract: *This article analyzes the essence of artificial intelligence (AI) technology, its history of development, and its modern types. The practical significance of AI in medicine, education, and daily life, as well as its impact on the labor market and ethical issues, are examined. Particular emphasis is placed on the prospects of developing this field in Uzbekistan and the need for young people to adapt to modern technologies.*

Keywords: Artificial intelligence, Deep Learning, narrow AI, general AI, digital economy, automation, IT Park, NLP, ethical standards, technological revolution.

Annotatsiya: *Ushbu maqolada sun'iy intellekt (SI) texnologiyasining mohiyati, uning rivojlanish tarixi va bugungi kundagi turlari tahlil qilinadi. SI ning tibbiyot, ta'lim va kundalik hayotdagi amaliy ahamiyati, shuningdek, mehnat bozoriga ta'siri va axloqiy muammolari ko'rib chiqilgan. Maqolada O'zbekistonda ushbu sohani rivojlantirish istiqbollari va yoshlarning zamonaviy texnologiyalarga moslashishi zarurligiga alohida urg'u berilgan.*

Kalit so'zlar: Sun'iy intellekt, Deep Learning, tor SI, umumiy SI, raqamli iqtisodiyot, avtomatlashtirish, IT Park, NLP, axloqiy me'yorlar, texnologik inqilob.

Sun'iy intellekt (SI) — bu bugungi kunda eng ko'p muhokama qilinayotgan texnologik hodisalardan biri. U nafaqat kompyuter olimlari va dasturchilar, balki oddiy odamlar, o'qituvchilar, shifokorlar va tadbirkorlar uchun ham dolzarb mavzuga aylandi. Xo'sh, sun'iy intellekt nima, u qanday ishlaydi va hayotimizni qanday o'zgartirmoqda?

Sun'iy Intellekt Nima?

Sun'iy intellekt — bu kompyuter tizimlari tomonidan inson aqliy faoliyatini taqlid qilish qobiliyatidir. Bu tizimlar o'rganish, muammolarni hal qilish, til tushunish va hatto ijodiy fikrlash kabi vazifalarni bajarishi mumkin. SI ning asosi 1950-yillarda matematiklar va mantiqchilar tomonidan yaratilgan bo'lib [3], ammo haqiqiy portlash 2010-yillarning o'rtalarida chuqur o'rganish (deep learning) texnologiyalarining rivojlanishi bilan sodir bo'ldi [4]. Bugungi kunda SI ikki asosiy turga bo'linadi: tor (narrow) SI va umumiy (general) SI [1]. Tor SI faqat bitta vazifani bajaradi masalan, shaxmat o'ynash, rasm tanish yoki nutqni matnra aylantirish. Umumiy SI esa insonlar kabi har qanday intellektual vazifani bajara oladi, lekin bu hali to'liq amalga oshmagan.

Kundalik Hayotimizda SI

Ko'pchilik sun'iy intellektni faqat ilmiy-fantastik filmlardagi robot obrazi bilan bog'laydi. Ammo haqiqatda SI allaqachon hayotimizning bir qismiga aylangan. Smartfonimizdagi ovozli yordamchilar (Siri, Google Assistant), YouTube va Netflix da film tavsiyalari, elektron pochtdagi spam filtrlari bularning barchasi SI texnologiyasiga asoslangan. Tibbiyotda SI shifokorlarga kasalliklarni erta aniqlashda yordam bermoqda [2]. Masalan, rentgen va MRI tasvir tahlilida SI tizimlar ba'zi hollarda insonlarga qaraganda aniqroq natijalar bermoqda. Ta'lim sohasida esa SI asosidagi platformalar o'quvchilarning individual ehtiyojlariga moslashtirilgan darsliklar tayyorlab bermoqda.

Ish O'rinlariga Ta'siri

SI ning keng tarqalishi bilan bog'liq eng katta xavotirlardan biri bu ish o'rinlarining yo'qolishi. Ba'zi mutaxassislar millionlab ish o'rinlari avtomatlashtirilishi

mumkinligini aytmoqda. Biroq tarix ko'rsatishicha, har bir texnologik inqilob eski ish o'rinlarini yo'q qilishi bilan birga yangilarini ham yaratdi. Sanoat inqilobi, kompyuterlar, internet bularning barchasi oxir-oqibat yangi kasb va imkoniyatlar olib keldi. Muhimi bugungi yoshlar SI bilan raqobatlashish o'rniga, undan unumli foydalanishni o'rganishlari kerak. SI bilan ishlash, uni boshqarish va uni axloqiy me'yorlarga muvofiq rivojlantirish kelajakdagi eng talabgir ko'nikmalarga aylanmoqda. McKinsey tadqiqotlariga ko'ra, generativ SI global iqtisodiyotga trillionlab dollar foyda keltirishi bilan birga, mehnat bozorini ham transformatsiya qiladi [6].

O'zbekistonda Sun'iy Intellekt

O'zbekiston ham SI sohasida sezilarli qadamlar tashlayapti. Mamlakatda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish bo'yicha davlat dasturlari qabul qilingan, IT ta'limi kengaytirilmoqda, va bir qator universitetlar SI ixtisosligini o'quv dasturlariga kiritmoqda. IT Park va turli startaplar esa o'zbek tilidagi SI yechimlarini ishlab chiqishda peshqadamlik qilmoqda [8]. O'zbek tili uchun NLP (tabiiy til qayta ishlash) modellari yaratish, qishloq xo'jaligi va sog'liqni saqlash sohasida mahalliy SI yechimlarini joriy etish — bular mamlakatimiz uchun eng istiqbolli yo'nalishlar hisoblanadi.

Axloqiy Masalalar va Xavflar

SI bilan bog'liq ba'zi muhim axloqiy masalalar ham mavjud. Shaxsiy ma'lumotlar xavfsizligi, algoritmlar tomonidagi kamsitish (bias), noto'g'ri ma'lumot tarqatuvchi deepfake texnologiyalari bular global miqyosda katta muammo bo'lib qolmoqda. Shu sababli ko'plab davlatlar SI ni tartibga soluvchi qonunlar qabul qilishni boshladi jumladan, Yevropa Ittifoqining "AI Act" hujjati shular jumlasidandir [5]. Texnologiyaning o'zi na yaxshi, na yomon. Uni kim, qanday maqsadda ishlatishi muhim. Shu nuqtai nazardan, SI ni insoniyat manfaatlari yo'lida rivojlantirish va nazorat ostida ushlab turish bizning umumiy mas'uliyatimizdir.

Xulosa

Sun'iy intellekt bu insoniyat tarixidagi eng katta texnologik o'zgarishlardan biri. U tibbiyotdan ta'limga, qishloq xo'jaligidan san'atga qadar barcha sohalarga kirib bormoqda. Bu o'zgarish bizni qo'rqitishi emas, balki undashti kerak — yangi ko'nikmalar o'rganishga, yangi imkoniyatlarni ko'rishga va kelajakni ongli ravishda shakllantirishga undashi kerak. Kelajak texnologiyalar tomonidan emas, balki texnologiyalarni aqlli va mas'uliyatli ishlatadigan insonlar tomonidan yaratiladi. Va bu kelajakni qurishda har birimizning o'rni bor.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Russell, S., & Norvig, P. (2020). *Artificial Intelligence: A Modern Approach* (4th ed.). Pearson Education.
2. Goodfellow, I., Bengio, Y., & Courville, A. (2016). *Deep Learning*. MIT Press.
3. Turing, A. M. (1950). Computing machinery and intelligence. *Mind*, 59(236), 433–460.
4. LeCun, Y., Bengio, Y., & Hinton, G. (2015). Deep learning. *Nature*, 521(7553), 436–444.
5. European Parliament. (2024). *Artificial Intelligence Act (AI Act)*. EU Publication Office.
6. McKinsey Global Institute. (2023). *The Economic Potential of Generative AI*. McKinsey & Company.
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Raqqamli O'zbekiston — 2030" strategiyasi to'g'risidagi Farmoni. (2020). O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.
8. IT Park Uzbekistan. (2023). *O'zbekistonda IT sohasi: holat va istiqbollor*. Toshkent.